

Назва ТВП: Брыцлавіцкая пушча

© Дмитренко

Код: BY040

Геаграфічныя каардынаты: 53° 21' N 28° 58' E

Адміністрацыйная прыналежнасць: Магілёўская вобласць: Кіраўскі раён, Клічаўскі раён, Асіповіцкі раён

Плошча: 21010 га

Крытэры: A1, B2, B3

Нацыянальны прыродаахоўны статус: не мае

Міжнародны прыродаахоўны статус: ТВП міжнароднай значнасці.
Ключавая батанічная тэрыторыя.

Агульнае апісанне:

ТВП размешчана ў цэнтральнай частцы Беларусі ў 20 км на паўночны усход ад горада Асіповічы. Уяўляе сабой буйны цэласны лясны масіў у міжрэчча Свіслачы і Бярэзіны, які захаваўся ў натуральным стане. З паўднёвага-усходу абмяжоўваецца рэчышчам р. Ольса (левы прыток р. Бярэзіна).

Асноўнай воднай артэрыяй з'яўляецца рака Бярэзіна, якая працякае на працягу каля 50 км; шырыня ракі 60-150 м. Даліна ракі добра выяўленая, шырынёй 2-5 км; пойма шырынёй 1,5-3,5 км, забалочаная, часткова пад лесам. Гідралагічны рэжым р. Бярэзіна і яе прытокаў характарызуецца высокай вясновай паводкай.

Самы буйны натуральны вадаём - старычнае возера Арлінскае. Тэрыторыя парэзана сеткай меліярацыйных каналаў.

Значную частку ТВП займаюць стараўзрасцныя лясы. Максімальны ўзрост ельнікаў - 130-150 гадоў, бярэзнікі - 80-90 гадоў, альшаннікаў і асінікаў - 75-90 гадоў, дубраў і ліпнякоў - 150-170 гадоў. Тэрыторыя выключна багатая па разнастайнасці тыпаў лесу (прадстаўлена 73 тыпа 9 лясных фармацый). Вылучана 12 катэгорый асоба каштоўных участкаў, агульнай плошчай 4393,7 га (21% плошчыТВП).

У поймах рэк прадстаўлены супольнасці заліўных поймавых лугоў і ўчасткі асокавых нізінных балот.

Флора своеасаблівая і ўнікальная, уключае звыш 650 відаў вышэйшых сасудзістых раслін; нараўне з тыповымі барэальнымі элементамі, сустракаюцца лесастэпавыя фларыстычныя элементы.

Гаспадарчае выкарыстанне: лясная і сельская гаспадарка; сельскагаспадарчыя ўгоддзі прадстаўленыя, галоўным чынам, сенажацямі і пашамі. Прамысловыя прадпрыемствы і населеныя пункты адсутнічаюць. Тэрыторыя з'яўляецца сыравіннай базай для развіцця дрэваапрацоўчай і мэблевай прамысловасці Бабруйскага, Асіповіцкага і Клічаўскага раёнаў. Па тэрыторыі праходзіць участак ж/д Асіповічы - Магілёў, аўтадарогі Р67 Барысаў - Бабруйск. Паўднёва-ўсходнюю частку ТВП перасякаюць лініі электраперадач (ЛЭП) і газаправод.

Асноўныя біятопы:

Лясы - 81,1%, у тым ліку хвойныя - 33%, шырокалісцевыя - 20,7%, у прыватнасці дубравы - 16,5%, драбналістыя - 46,2%, у прыватнасці альшаннікі - 15,6%; землі непакрытыя лесам (высечкі, прагалы) - 2,6%; водна-балотныя і лугавыя ўгоддзі - 9,8%, у тым ліку поймавыя адчыненыя нізінныя асаковыя і рознатраўныя лугі, нізінныя балоты; натуральныя вадаёмы і вадацёкі - 0,7%; сельскагаспадарчыя землі - 4,5%; іншыя трансфармаваныя месцапражыванні - 1,3%. На тэрыторыі вылучана 34 тыпы месцапражыванняў, што з'яўляецца вельмі высокім паказчыкам.

Птушкі:

Адзначана 144 віда, з іх гняздзіцца або меркавана гняздзіцца - 118 відаў. Перавага лясных месцапражыванняў абумовіла дамінаванне ў насельніцтве птушак ляснога комплексу (больш 50%). Значна прадстаўлена група тыпова лясных відаў

(напрыклад, дзятлаў 8 відаў). Поплавы ў пойме р. Ольса і Бярэзіна, з'яўляюцца важным месцам прыпынку на міграцыях кулікаў і качак. Тут падчас міграцыі былі адзначаны адначасова больш за 1000 батальёнаў *Philomachus rugosus*, 200-300 белакрылых рыбачак, больш 50 качак-чырак і шэраг іншых відаў.

Іншыя групы жывёл:

Усталявана абітанне па меншай меры 45 відаў сысуноў, не меней 37 відаў рыб, 10 відаў амфібіяў, 5 відаў рэптылій, а таксама 95 відаў матылёў. Характэрна нізкая колькасць капытных. Выяўлена 35 відаў жывёл, занесеных у Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь: 2 віда матылёў, 28 відаў птушак, 3 віда сысуноў.

Стан рэдкіх відаў птушак:

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Качка-шылахвостка <i>Anas acuta</i>	мг	+	2007	П		
Савук вялікі <i>Mergus merganser</i>	гн	1-3 п	2007	П		
Чапля-бугай <i>Botaurus stellaris</i>	гн	3-4 с	2005-2007	Д		
Чорны бусел <i>Ciconia nigra</i>	гн	> 5 п	2007	Э		
Каршун чорны <i>Milvus migrans</i>	гн	3-5 п	2008	Э		
Арлан-белахвост <i>Haliaeetus albicilla</i>	мг	+	2008	П		

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Арол-вужаед <i>Circaetus gallicus</i>	гн	1-2 п	2005	П		
Лунь палявы <i>Circus cyaneus</i>	гн	1-2 п	2005-2007	П		
Малы арлец <i>Aquila pomarina</i>	гн	4-7 п	2005-2007	Э		
Сокал-пустальга <i>Falco tinnunculus</i>	гн	+	2009	П		
Сокал-шуленак <i>Falco vespertinus</i>	гн	+	2005	П		
Сокал-кабец <i>Falco subbuteo</i>	гн	1-2 п	2005	П		
Драч <i>Crex crex</i>	гн	15-25 с	2005	Э		
Журавель шэры <i>Grus grus</i>	гн	4-6 п	2005	Э		
Баталён <i>Philomachus riphaeus</i>	мг	1000 ас	2005	П		
Дубальт <i>Gallinago media</i>	гн	20 с	2005	Д		A1
Грыцук вялікі <i>Limosa limosa</i>	гн	+	2005	П		

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Кулік-селянец <i>Tringa nebularia</i>	мг	+	2005	П		
Кулік-паручайнік <i>Tringa stagnatilis</i>	мг	+	2005	П		
Чайка малая <i>Hydrocoloeus minutus</i>	мг	+	2005	П		
Чайка шызая <i>Larus canus</i>	мг	+	2005	П		
Рыбачка белашчокая <i>Chlidonias hybrida</i>	мг	+	2005	П		
Пугач <i>Bubo bubo</i>	гн	1-3 п	2008	Д		
Сычык вераб'іны <i>Glaucidium passerinum</i>	гн	2-5 п	2005	Э		
Кугакаўка шэрая <i>Strix aluco</i>	гн	90-150 п		Э		В3
Звычайны зімародак <i>Alcedo atthis</i>	гн	30 п	2007	Э		В2
Дзяцел сярэдні <i>Dendrocopos medius</i>	гн	50 п	2005	Э		В3

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытэрыі ТВП
Дзяцел беласпінны <i>Dendrocopos leucotos</i>	гн	10-20 п	2005	Э		
Дзяцел жоўтагаловы <i>Picoides tridactylus</i>	гн	1-3 п	2007	П		
Свірстун палявы <i>Anthus campestris</i>	гн	1-2 п	2005	П		
Валасяніца пярэстая <i>Ficedula hypoleuca</i>	гн	2500-3000 п	2005	Э		В3
Валасяніца-белашыйка <i>Ficedula albicollis</i>	гн	400 п	2005	Э		

Іншыя рэдкія і знаходзячыся пад пагрозай знікнення віды:

Звяры: Барсук *Meles meles*, арэшнікавая соня *Muscardinus avellanarius*, еўрапейская рысь *Lynx lynx*.

Рыбы: сцерлядзь *Acipenser ruthenus*, падуст *Chondrostoma nasus*.

Насякомыя: вялікая шашачніца *Euphydryas maturna*, жаўтушка тарфянікавая *Colias palaeno*.

Расліны: цыбуля мядзведжая *Allium ursinum*, граздоўнік рамонкалісты *Botrychium matricariifolium*, асака карэнішчавая *Carex rhizina*, званочак шыракалісты *Campanula latifolia*, зубніца клубняносная *Dentaria bulbifera*, аўсяніца

высокая *Festuca altissima*, шпажник чарапіцавы *Gladiolus imbricatus*, плюшч звычайны *Hedera helix*, баранец звычайны *Huperzia selago*, касач сібірскі *Iris sibirica*, чараўнік зеленакветкавы *Platanthera chlorantha*, мнаганожка звычайная *Polypodium vulgare*, крапіва кіеўская *Urtica kioviensis*.

Пагрозы:

- Няўстойлівы паводкавы рэжым, які прыводзіць да ўсыхання дрэў.
- Лясныя пажары (асабліва актуальна для лясоў хваёвай фармацыі)
- Выпальванне расліннасці на адчыненых участках поймы.
- Забруджванне вадыарганікай з сельгасугоддзяў.
- Высечка лясоў.
- Павелічэнне плошчы хмызнякоў на адчыненых участках нізінных балот і паплавоў, звязанае з спыненнем сенакашэння.
- Фактар турботы, выкліканы наведваннем лясных масіваў і берагоў рэк адпачывальнікамі, паляўнічымі, рыбакамі.

Рэкамендацыі па захаванню:

- забараніць любыя працы па змене гідралагічнага рэжыму тэрыторыі;
- забяспечыць захаванне патрабаванняў забароны некантралюемых палаў;
- перадаць пад ахову селішчы відаў жывёл, уключаных у Чырвоную кнігу;
- на ўсёй тэрыторыі забараніць прамысловы збор расліннай сыравіны;
- забараніць любую гаспадарчую дзейнасць у адмыслова каштоўных участках карэнных плакорных і поймавых дубраў, лясоў з дамінаваннем клёну, ліпы і граба, высокаўрастных асінавых, ясянёвых і ліпавых лясоў;
- у мэтах падтрымання спрыяльных умоў гнездавання каляводных і вадаплаўных птушак неабходна рэгламентаваць тэрміны сенакосаў ў пойме р. Ольса;
- усталяваць інфармацыйныя знакі і аншлагі па межах заказніка-ТВП.

Крыніцы інфармацыі:

Асабістыя паведамленні: Дзмітрыюк М.Г.

Ключевые ботанические территории Беларуси / Под ред. О.М. Масловского, Г.А. Пронькиной. – М.-Мн. -: Бестиор, 2005. – 80 с.

Научное обоснование объявления республиканского ландшафтного заказника «Свислочно-Березинский» в Осиповичском, Кличевском и Кировском районах Могилевской области, 2005 г.

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Дзмітрыюк М.Р., Кулак А.В.).

Складальнікі : Ямінскі Б.В., Дзмітранок М.Г., Левы С.В.

** Выкарыстанне змешчанай тут неапублікаванай інфармацыі для навуковых публікацый без пісьмовай згоды яе аўтараў забаронена. У выпадку выкарыстання часткі кантэнту або старонкі цалкам на іншых інтэрнет-рэсурсах, абавязковая спасылка на аўтараў і сайт iba.ptushki.org*